

KYMEN KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveysala/Sosionomi

Tarja Anttila

KOHTAAMISIA JA EPÄKOHTAAMISIA - NAISTEN KOKEMUKSIA TURVA-
KODISSA

Opinnäytetyö 2009

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveysala/sosionomi

ANTTILA, TARJA	Kohtaamisia ja epäkohtaamisia- naisten kokemuksia turva kodissa
Opinnäytetyö	42 sivua +2 liitesivua
Työn ohjaaja	Lehtori Tuija Suikkanen-Malin
Toimeksiantaja	Porvoon Turvakoti
Joulukuu 2009	
Avainsanat	kohtaaminen, dialogi, kriisi, terapeuttisuus, suhde, tarpeet

Opinnäytetyössä selvitän turvakotiin tulleiden naisten kokemuksia suhteessa turvakodin ohjaajiin sekä muihin sosiaalialan auttajiin. Työn teoreettisessa osuudessa käsitellään akuutissa kriisissä tapahtuvia ilmiöitä sekä traumatisoivaa vaikutusta kokijaan. Teoretisoinnissa tuodaan esille myös auttajan tapa kohdata tai epäkohdata asiakas.

Opinnäytetyö on laadullinen ja tutkimusaineisto koostuu neljän naisen avoimen haastattelun pohjalta. Naisten kokemuksia tarkastellaan tässä työssä heidän tarinoidensa kautta. Haastattelujen tuotos on analysoitu teemoittelun menetelmällä.

Tutkimustuloksista ilmenee, että kehittämistyöhön tulisi suunnata enemmän voimavaroja. Jälkihuollon puute nousi esille jokaisessa haastattelussa. Yhteistyön kehittäminen eri alueiden sosiaalitoimen kanssa nousi myös esille. Tutkimus osoitti, että akuutin kriisin vaiheiden huomioimisessa on kehitettävää sekä turvakodin että koko sosiaalitoimen piirissä. Asiakkaan kohtaaminen itsetuntemukseen perustuvassa prosessissa on haasteellinen tulevaisuuden kuva.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social care

ANTTILA, TARJA

True Encounters or Not- Women's Experiences in a Shelter

Bachelor's Thesis

42 pages + 2 pages of appendices

Supervisor

Tuija Suikkanen- Malin. Senior Lecturer

Commissioned by

Porvoo Shelter

December 2009

Keywords

encounter, dialogue, crisis, therapeutic, relationship, needs

The aim of this study was to clarify women's experiences in a shelter regarding the instructors and other workers in the social field. The theoretical part of this study deals with a real acute crisis, and the traumatizing effect on the person in question. This part also introduces the helper's way to either truly encounter the customer or not encountering at all.

The study is qualitative and the research material is based on four women's open interviews. In this study the women's experiences are inspected through their stories. The outcome of the interviews has been analyzed by the method of themes.

The research results shows, that there should be more resources towards the development work. The lacking of aftercare came up in every interview. Also development of teamwork among different districts in social work was brought up. The study also shows that notifying the different phases of an acute crisis needs development in both in a shelter and in the social field in general. Encountering the customer based on a self knowing process, is a challenging outlook in the future.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TURVAKOTITYÖ	7
	2.1 Väkivalta läheisissä suhteissa	7
	2.2 Vastuu on väkivallan tekijällä	8
3	KRIISITEORIA JA TRAUMATISOITUMINEN	8
	3.1 Psykkinen trauma	9
	3.2 Äkillinen kriisi	9
	3.3 Kriisin vaiheet	10
	3.4 Terapeuttisuus kriisin hoidossa	11
4	KOHTAAMINEN JA EPÄKOHTAAMINEN	12
5	KOHTAAMISEN VAATIVUUS	14
	5.1 Dialoginen suhde	15
	5.2 Reflektioiva työote ja käyttöteoria	15
6	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	16
	6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävä	16
	6.2 Kvalitatiivinen tutkimus	16
	6.3 Tutkimusaineiston keruu	17
	6.3.1 Yhteydenotto	18
	6.3.2 Haastattelut	18
	6.3.3 Osallistuminen	19
	6.3.4 Tutkijan oma positio	19
	6.4 Väkivaltaa kokeneet naiset kohderyhmänä	20
	6.6 Analyysitapa	21
7	TUTKIMUSTULOKSET	22

7.1 Turvakotiin tulo	22
7.1.1 Vastaanotto	24
7.1.2 Sokkivaiheen tuki	25
7.1.3 Reaktiovaiheen aikana	26
7.2 Turvakodissa vietetty aika	27
7.2.1 Asiakslähtöisyyttä ja puolella olemista	27
7.2.2 Luottamus	29
7.2.3 Lasten huomioiminen	30
7.2.4 Naisten tunteita ja tarpeita	31
7.3 Turvakodin jälkeen nousseet kehittämisideat	33
8 POHDINTA	35
LÄHTEET	40
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen lähtökohta oli kiinnostukseni turvakotityön kehittämiseen. Työkenneltyäni turvakodissa noin vuoden ajan kiinnitin huomiota kriisissä olevien naisten tarinoiden samankaltaisuuksiin sekä myös eroavuuksiin. Naisten tarinoissa korostuivat usein samantyyppiset teemat ja havainnot työntekijöiden tavasta kohdata heidät. Kohtaamattomuuden hetket johtivat siten epäkohtaamisen hetkiin, jotka jäivät elämään akuutissa kriisissä olevan naisen herkkään ja hauraaseen mieleen.

Tutkimuksessani tarkastelen sosiaalitoimen alaisuudessa toimivan turvakodin asiakkaiden esille tuomia kehityshaasteita meille työntekijöille. Turvakotityötä tehdään muuttuvassa, monimuotoisessa sekä epävarmassa yhteiskunnassa asiakkaan ja työntekijän väliseen suhteeseen kietoutuneessa asiantuntijuudessa. (Laine, 2005,13.) Tutkimus kohdistuu turvakodissa olleisiin naisiin, jotka tuovat haastatteluissaan esille kokemuksiaan eri alueiden sosiaalityöhön, sosiaalipäivystyksen ja turvakotiin liittyvän prosessin aikaisista tapahtumista. Siten tutkimus ei kohdistu pelkästään turvakodin ohjaajiin vaan naiset kertovat turvakodissa tarpeistaan koko sosiaalitoimen piirissä.

Kriisissä olevan asiakkaan kohtaaminen on oleellinen osa sosiaalityötä. Kohtaamiseen liittyvää uutta teoria tietoa on saatavilla varsin vähän. Uusimmat lähteet ovat Palosaaren (2007) kriisiin ja traumatisoitumiseen perustuva teoria ja Saaren (2001) hiukan vanhempi tuotanto. Myös Laineen (2005) tutkimus turvakotityön käytännöistä tuo esille uutta tietoa. Lisäksi Oikarisen (2008) uusi pro gradu- tutkielma tuki omia havaintoja kehittämistarpeista. Kohtaamisen ja epäkohtaamisen asiantuntijan Martin Buberin tuotantoa tuon esille muun muassa Daniel Nylundin kirjoittamien Ystäväkirjeiden kautta. Työnohjauksen tarpeellisuutta korostan Keski-Luopan (2007) ja Paunosen-Ilmosen (2001) teoriolla.

Tutkimukseni on kvalitatiivinen ja aineiston analysoin teemoittelun avulla. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää kehityshaasteita turvakotityöhön tulevaisuudessa. Tutkimustulokset osoittivat, että kehityshaasteita löytyi. Erityisesti jälkihuolto nousi esille jokaisella haastateltavan kohdalla.

2 TURVAKOTITYÖ

Suomalaisen turvakotityön juuret ovat 1900-luvun alussa. Toisen maailmansodan aikana Suomeen perustettiin ensimmäiset ensikodit, joiden toiminnan pohjana oli huoli yksinhuoltajaaideistä ja lapsista. Ensimmäiset turvakodit perustettiin Helsinkiin, Turkuun, Ouluun ja Kotkaan vuonna 1979. Järjestötoiminnalle tyypilliseen tapaan niissä työskenteli aluksi vapaaehtoiset työntekijät. (Laine 2005, 22–23.) Nykyisin useimmilla turvakodin työntekijöillä on sosiaaliohjaajan- tai kasvattajan tai sosionomi (AMK) tutkinto.

Turvakotien henkilökunta tekee yhteistyötä sosiaalitoimen lastensuojelun, perheneuvolan, mielenterveystoimistojen ja A-klinikan kanssa, mikä vaatii verkostomaista työtettä. Joillakin paikkakunnilla toimii tapaamispaikkatoiminta, joka antaa mahdollisuuden lapsen ja hänestä erossa olevan vanhemman tapaamiseen turvallisissa ja valvoituissa olosuhteissa. (Laine 2005, 25.) Turvakodit tekevät yhteistyötä myös alueiden sosiaalitoimen, poliisiin, oikeusjärjestelmään ja päihdehuoltolaitoksiin.

Laineen (2005, 42, 93) mukaan turvakotien työntekijät ovat tärkeitä sosiaalipolitiikan toteuttajia ja sosiaalialan työn sekä parisuhde- ja väkivallan määrittelijöitä. Työntekijät kohtaavat parisuhdeväkivallan akuutin tapahtuman jälkeen ja tulkitsevat asiakkaan tilannetta tämän pohjalta. Työntekijät työskentelevät asiakkaiden tulkintojen kanssa. Työn keskeisin asia on luoda dialoginen kontakti ja synnyttää luottamus asiakassuhteeseen.

2.1 Väkiältä läheisissä suhteissa

Väkiältä läheisissä suhteissa on vakava yhteiskunnallinen ongelma, jolla on monenlaisia terveydellisiä ja elämän laatua heikentäviä seuraamuksia sekä naisille että lapsille. Nykyisen avo- tai aviopuolison tekemän fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi on joutunut 22 % parisuhteessa olevista naisista. Vuoden aikana 112000 suomalaista naista kokee parisuhdeväkivaltaa ja heistä 90000 on fyysisen väkivallan kohteena. (Perttu, Mononen-Mikkilä, Rauhala & Särkkälä 2005, 12–13.)

Laineen (2005, 20, 22) mukaan lähisuhdeväkivaltaan liittyviä riskitekijöitä on erityisesti lapsuuden perheessä koettu väkiältä ja alkoholin ongelmakäyttö. Lapsen kasva-

essa väkivallan keskellä on vaarana, että opittu käyttäytymismalli toteutuu ja toistuu lapsen aikuistuesssa ja ylisukupolvinen käyttäytymisketju jatkuu. Levine (1997,55) kirjoittaa, että useimmat ovat tietoisia seksuaalisen, fyysisen ja emotionaalisen pahoinpitelyn syvällisistä vaikutuksista ihmisen elämään, mutta useimmat eivät kuitenkaan tiedä sitä, että näennäisen harmittomat tilanteet voivat olla traumatisoivia.

2.2 Vastuu on väkivallan tekijällä

Nainen ei voi käyttäytymisellään lopettaa väkivaltaa. Usein nainen on tehnyt kaikkensa tilanteiden välttämiseksi ja silti väkivalta ei lopu ennen kuin mies ottaa vastuun teoistaan. Paras tapa auttaa miestä on saattaa hänet vastuuseen lain ja yhteiskunnan edessä. (Perttu ym. 2005, 20.)

Väkivalta ei ole riippuvaista uhrin käyttäytymisestä tai sen muuttumisesta. Usein naiset yrittävät muuttaa käyttäytymistään väkivallan tekijän mieleiseksi estääkseen väkivaltaisia tekoja. Tekijä voi myös tarkoituksellisesti aiheuttaa riitatilanteita voidakseen oikeuttaa väkivallan käytön ja saadakseen uhrin tuntemaan syyllisyyttä ja vastuuta väkivallan teosta. (Perttu ym. 2005, 15.) Siten tekijä siirtää vastuun uhrille, joka syyllisyydessään ei huomaa manipulointia ja vastuu siirtoa itselleen. Niinpä jatkuvan uhan alla elämisessä ei huomaa elävänsä jatkuvassa traumaattisessa kriisissä.

3 KRIISITEORIA JA TRAUMATISOITUMINEN

Kriisi-sanalla tarkoitetaan tapahtumaa, joka sisältää äkillisen muutoksen tai käännekohtan, koska tilanne ylittää henkilön tavanomaiset selviytymiskeinot. Sanan lähtökohta on kreikan kielessä, ja se tarkoittaa äkillistä pysähtymistä, käännekohtaa. Usein kriisillä tarkoitetaan myös sen välittömiä seurauksia ihmisessä. Suomalaisen kriisiosaamisen piirissä käsitteiden käyttöön vaikuttaa se, että meillä on perehdytty ihmisten rankkoihin reaktioihin suurten katastrofien yhteydessä. (Palosaari 2007, 22–23.)

Wallinin (2008) mukaan traumaattisen kriisin tunnusmerkkejä ovat:

- 1) ennustamattomuus, jolloin jotain tapahtuu odottamatta, yhtäkkiä
- 2) kontrolloimattomuus, jossa omalla käyttäytymisellä tai toiminnalla ei voida vaikuttaa asiaan

3) kriisi uhkaa keskeisiä elämänarvoja, kuten haavoittuvuutta ja maailmankuvan muuttumista

4) muutoksen suuruus, jolloin reaktiot ovat niin voimakkaita, etteivät ne ole hallittavissa

Henkilö traumatisoituu, kun ihminen havaitsee uhkaavan tilanteen ylivoimaiseksi ja tuntee itsensä avuttomaksi sekä menettää hallinnan tunteensa. Hän on kyvytön prosessoimaan ja sulauttamaan erilaiset reaktiot (kognitiiviset, emotionaaliset ja fyysiset) havaittuun traumaan. Silloin hän ei myöskään onnistu integroimaan kokemustaan. (Wallin 2008.)

3.1 Psykkinen trauma

Saaren (2001,313) mukaan ihminen voi traumatisoitua perheväkivallassa, pitkään jatkuneessa seksuaalisessa hyväksikäytössä tai koulu- tai työpaikkakiusaamisessa. Traumatisoituminen koostuu lukemattomista määristä traumaattisia kokemuksia. Kyseessä on usein auktoriteettisuhteille ominaiset luottamuksen ja kiintymyksen tarpeiden pahat loukkaukset.

Psyykkisten traumojen yksi ominaispiirteistä on, että trauma tallentuu mieleen kaikkine tunnelatauksineen sellaisena kuin se oli syntyhetkellään. Se ei muutu ajan mukana, ei myöskään sen merkitys, eivätkä siihen liittyvät tunnelataukset. Psykkiset traumat voivat säilyttää tuoreutensa koko ihmisen eliniän. Trauma aktivoituu, kun jokin pieni, usein tiedostamaton, vihje liittyy sen nykyhetkeen. Niiden vaikutuksesta ihminen ei voi valita vapaasti vaan hänen on aina valittava samoin, pakonomaisesti. (Saari 2001, 314–315.) Miller (1991) kirjoittaa toistamispakosta, jolla hän tarkoittaa, että elämänsä aikana ihminen ikään kuin rakentaa psyykensä näyttämölle uudestaan, jossa toistaa traumansa.

3.2 Äkillinen kriisi

Äkillisessä kriisissä elämänpiiriin on tullut yllättäen tasapainoa ja turvallisuutta horjuttava tekijä. Näin käy esimerkiksi oman tai läheisen onnettomuuden, vakavan sairautumisen, väkivallan, läheisen kuoleman tai työn menettämisen seurauksena. Kriisissä on aina kyse muutoksesta, elämä ei ole enää entisellään. Se tuo mukanaan ahdistusta,

pelkoa ja syyllisyyttä. Ajatukset täyttää epätoivo ja neuvottomuus, kokonaisvaltainen turvattomuuden tunne. Ruishalme & Saariston (2007,27) mukaan äkillinen tapahtuma järkyttää, herättää pelkoa, vihaa ja syyllisyyttä sekä turvattomuutta. Keskittyminen ja nukahtamisvaikeudet ovat tyypillisiä seurauksia. Keho voi myös reagoida tapahtuneeseen kipuina ja särkyinä. Kaikki voimakkaat tuntemukset ovat normaali tapa reagoida epänormaaliin tilanteeseen.

Heiskanen, Salonen & Sassi (2007,35) tuovat esille kuinka kriisissä oleva ihminen loukkaantuu henkisesti ja usko omasta haavoittumattomuudesta ja turvallisuuden tunteesta murtuu. Silloin saattaa kadota myös ote omasta elämästä hetkeksi. Hallinnan tunteen menetys voi aiheuttaa pelkoa, avuttomuutta ja häpeää. Myös Ruishalme & Saaristo (2007,15) kirjoittavat, kuinka monille voi tulla yllätyksenä se suuri tunteiden kirjo, joka liittyy kaikkiin muutoksiin, myös niihin, jotka ovat toivottuja, puhumatta- kaan niistä, jotka kielteisellä tavalla horjuttavat elämän perustaa.

Kriisissä oleva pelkää sekoavansa ja kokee olevansa kauhun sisällä ennekokemattomassa tilanteessa. Hän ei tunnista itsessään olevia voimavaroja, hän on tavallaan omassa maailmassaan ja silti on hyvin herkkä ulkopuolisille asenteille ja ilmapiirille. Tämä alun sekava tilanne jopa suojelee kokijaansa. (Ruishalme & Saaristo 2007,105.) Lindqvist (2005) kuvaa kriisissä olemista unenomaisena tilana.

3.3 Kriisin vaiheet

Kriisiprosessissa ihminen joutuu yleensä sokkiin, ja käyttäytyminen on silloin hyvin yksilöllistä. Jotkut huutavat ja itkevät, toiset lamaantuvat ja seuraavat sivusta ymmärtämättä tapahtunutta todeksi. Jotkut näyttävät toimivan rauhallisesti ja tehokkaasti huolehtien käytännön asioista. Sokkivaiheessa mieli ikään kuin suojautuu tapahtumalta, jota se ei vielä pysty ottamaan vastaan. Tapahtuman tiedostaminen tapahtuu vähitellen (Heiskanen ym. 2007,64) ja Cullbergin (1989,23) mukaan sokkivaihe voi kestää lyhyestä silmänräpäyksestä muutamiin vuorokausiin.

Reaktiovaihe kestää jonkun tai joitakin kuukausia ja surureaktio on tämän vaiheen olennainen osa (Cullberg 1989,23). Kun tieto tapahtuneesta on pystytty ottamaan vastaan, alkaa seuraava vaihe, jossa käsitellään ja surraan tapahtuneita asioita. Reaktiot nousevat esiin, samoin tunteet pääsevät esiin. Tunteet voivat olla tuskallisen voimakkaita ja mieliala voi ailahtella laidasta laitaan. Usein koko keho reagoi järkytykseen:

vapisuttaa, sydän tykyttää, väsyttää eikä saa unta, päätä särkee, ruokahalua ei ole tai se voimistuu ja ihminen syö suruunsa. (Heiskanen ym.2007,65; Saari 2001.)

Korjaamisvaiheen alkaminen traumasta lukien vaihtelee kuukaudesta tai joistakin kuukausista jopa vuoteen (Cullberg 1989,23). Tässä vaiheessa monet haluavat kertoa asioista uudestaan ja uudestaan. Puhumalla tapahtuneesta sopeutuu vähitellen mene-tykseen ja muutokseen. Tunnettyöskentelyssä käydään läpi kriisiin liittyvää surua ja luopumista entisestä, kunnes vähitellen elämästä alkaa löytyä myönteisiä asioita, joita kriisissä ei ehkä vielä tunnistanut. (Heiskanen ym. 2007,65; Saari 2001.)

3.4 Terapeuttisuus kriisin hoidossa

Cullbergin (1989,33) mukaan kriisissä olevan ihmisen auttaminen on raskasta, ja sen ymmärtäminen, mitä ihmisessä todella liikkuu, edellyttää avoimuutta katastrofin mahdollisuudelle omassa itsessään. Cullberg painottaa kriisien hoidossa myös auttajan luonteenomaista itseanalyysin merkitystä, joka on voinut saada alkunsa joko terapias-ssa tai spontaanisti. Tämä avoimuus katastrofin mahdollisuudelle on osoitus luontevas-ta ja tietoisesta asenteesta.

Cullberg (1989,32–35) tuo esille myös auttajien usein uskomattoman tavallisen tavan suhtautua akuutteihin kriiseihin. Asiakkaan kertoessa tapahtuneesta sitä yritetään vä-hätellä tai suorastaan todistella, että tapahtunut oli hyväksi. Tämäntyyllisellä toimin-nalla kielletään surun, vihan tai syyllisyyden olemassaolo. Tämä riistää ihmiseltä hä-nen mahdollisuutensa ymmärtää ja itse vaikuttaa tilanteeseensa. Tärkeätä olisi välittää usko asiakkaan realistisiin mahdollisuuksiin selviytyä. Myös Ruishalme & Saaristo (2007, 66) painottavat auttajien tuen merkitystä uskon ja toivon yllä pitämiseen krii-sistä selviytymisessä. Lindqvistin (1995,74) mukaan auttaja voi edustaa asiakkaalle toivoa kriisikohdassa. Hän ikään kuin ”lainaa” oman toivonsa sille ihmiselle, joka uh-kaa hukkaa epätoivoonsa.

Ruishalme & Saariston (2007,123–125) mukaan hyvä itsetuntemus on auttajan suoja. Kriisityöntekijöillä tulisi olla riittävän kestävät ja joustavat sekä tunteiden ja erilaisten yllykkeiden hallintataidot. Oman tunnemaailman tulisi olla riittävän jäsentynyt, jotta kestää kielteisiä ja tuhoavia tunnekokemuksia. Lindqvist (1995,47) toteaa:” Ihmis-ammateissa työntekijän keskeisenä tehtävänä on yksinkertaisesti olla ihminen, kasvaa ihmisenä ja jakaa asiakkaiden kanssa ihmisenä olemista.”

Heikkinen & Laineen (1997,9) kirjoittavat Travelbeen (1971) hahmottelemasta ihmisen – ihmiselle - mallista. Hänen mukaansa on mahdollista kehittää kohtaamisesta terapeutin suhde. Vuorovaikutusprosessin edetessä kohti luottamus suhdetta annetaan terapeutille suhteelle mahdollisuus syntyä. Siten auttaminen edellyttää suhdetta toisen kanssa. Myös Ruishalme & Saaristo (2007,104) tuovat esille autetuksi tulemisen ehdoksi samalle aaltopituudelle pääsemisen autettavan kanssa, jonka seurauksena auttavalle vuorovaikutukselle syntyy mahdollisuus. Palosaari (2007, 19–20) korostaa, että akuutit kriisireaktiot eivät ole sairauksia eikä niitä tule kohdata sairauksina. Ne eivät myöskään merkitse häiriötä vaan tarvetta oikealle kohtaamiselle.

Palosaaren (2007,182) mukaan omat tunteet ovat kriisityössä toisen ihmisen ymmärtämisen väline ja niiden avulla työtä voidaan tehdä ihmiseltä ihmiselle. Irtisanoutuminen oman tunneasteikon käyttämisestä ei myöskään ole mahdollista. Tärkeää on kuitenkin erottaa, että tunteet eivät saa olla toiminnan väline.

Jokainen työntekijä tuo jokaiseen vuorovaikutukseen tavallaan oman henkilöhistoriansa, jossa on aina yhtymäkohtia asiakkaan tarinaan. Näiden yhtymäkohtien oivaltaminen kuormittaa työntekijää ja toisaalta se on hyvän vuorovaikutuksen ja eläytymisen perusta. (Ruishalme & Saaristo 2007,125.)

Ruishalme & Saariston (2007,122) mukaan monet tutkimukset osoittavat, että auttajat kokevat psyykkisesti samankaltaisen reaktion, kuin jonka kriisissä oleva asiakas on käynyt läpi. Tässä prosessissa auttaja joutuu usein kohtaamaan oman elämänsä epäoikeudenmukaisuuden ja oman haavoittuvuutensa, siihen liittyvät pelot ja syyllisyydentunteet sekä avuttomuuden, hädän ja kärsimykset, joita sisältyy asiakkaan kohtaamaan kriisiin.

4 KOHTAAMINEN JA EPÄKOHTAAMINEN

”Useimmista suhteista kohtaamisen todellisuus puuttuu kokonaan”, toteaa Ystävyyden Majatalon luoja Daniel Nylund, joka on vuosia useissa ystäväkirjeissään paneutunut Martin Buberin filosofisiin ajatuksiin ihmisten keskinäisestä kohtaamisesta.

Nylund (1996) kirjoittaa minän ja sinän kohtaamisen parantavasta todellisuudesta. Hän nimeää auttamisen ilman kohtaamista yritykseksi maagisesti saada aikaan jotain pelkän menetelmän, rituaalin, kaavan tai loitsun avulla. Auttaja voi oppia neutraalin,

persoonattoman ja toiselle antautumattoman, teknisesti oikeaoppisen tavan käsitellä ja tohtoroida lähimmäisen kärsimystä. Asiakkaan syvät tarpeet tyydytetään vain kohtaamisessa. Sitä ei voi saada aikaiseksi tahdolla eikä sitä voi päättää tapahtuvaksi. Kohtaamista ei voi tuottaa. Nylund toteaa Martin Buberin tarkoittaman kohtaamisen kolmen sanan pituiseksi. Se on minä-sinäsuhte, jossa on kysymys kahden persoonan välisestä suhteesta. Siinä korostuvat yksilön arvokkuus ja sosiaalisuus.

Nylund (1995) kirjoittaa: ”Kohtaaminen ei ole *suhde*, vaan *tapahtuma* suhteen sisällä. Yllättävä kohtaaminen voi olla pitkän suhteen alkukohta tai suhteen paljon myöhempi huippukohta. Kohtaaminen on harvoin jokaisen suhteen päivittäinen realiteetti.

Useimmista suhteista kohtaamisen todellisuus puuttuu kokonaan. Kohtaamisessa rakkaus ei ole vain tunne toista kohtaan. Se on minän avaamista kaikkine tunteineen sinälle.” Lindqvistin (1995,74) mukaan ilman empatiaa voidaan tehdä kyllä yhteistyötä, mutta todellista kohtaamista ei silloin tapahdu.

Heikkinen & Laineen (1997,7–10,136) mukaan kohtaaminen ei kerro vain minun yksilöllisestä minästäni, vaan sitä on luomassa myös kokijalle ulkopuolinen toinen ihminen. Kohtaamisen peruslähtökohtiin kuuluu toisen ”toiseuden” tunnustaminen, tunnistaminen ja arvostaminen. Kohtaaminen tapahtuu nykyhetkessä, jossa on aina läsnä myös menneisyys ja tulevaisuus. Nylund (1995) toteaa: ”Kohtaamista ei voi tehdä ja suorittaa. Sitä ei voi pakottaa esille eikä millään menetelmällä saada aikaan. Ei ole kysymys tekniikasta. Kohtaaminen ei ole tieto-taito tuote vaan nöyrytyksen ja suostumisen hedelmä.”

Nylund (1995) kuvaa Martin Buberin epäkohtaamisia liittäen ne läsnäoloon. Epäkohtaaminen tapahtuu silloin, jos auttaja ei ole sisäisesti läsnä auttamistilanteessa ja ikään kuin pidättää itsensä toiselta. Myös Kurki (2002,85) tuo esille Buberin tarkoittaman läsnäolon aidossa minän ja sinän välisessä suhteessa, jossa toinen ihminen koetaan koko olemuksella, vertailematta.

Buberin (1995,98) mukaan ilmaisematon ja aktuaalistamaton myötäsyttyinen sinä ei kykene kohtaamiseen suhteessa vaan kääntyy sisäänpäin ja kehittyy suhteessa luonnottomaan ja mahdottomaan objektiin, minään. Toisin sanoen se kehittyy sinne, missä sillä ei ole lainkaan tilaa kehittyä. Silloin kohtaaminen muotoutuu ihmisessä itsessään eikä se ole yhteyttä, ei läsnäoloa eikä vuorovaikutusta vaan ainoastaan tietty sisäinen ristiriita.

Buber (1995, 90–100) tuo myös esille aktuaalisen yhteyden, jolla hän tarkoittaa vaikuttamista, jota ei voi omistaa ja ilman osallistumista tai omistautumista omalle itselle ei ole aktuaalisuutta. Osallistuminen on sitä täydellisempää, mitä välittömämpää sinän koskettaminen on. Sinän koskettamisen vaikeudeksi Buber nostaa esille persoonan ja minäkeskeisen ihmisen eron. Persoonana näkee itsensä ja sanoo ”minä olen”, kun taas minäkeskeinen ihminen nostaa esille erikoislaatuaan toteamalla ”sellainen minä olen”. Minäkeskeisellä ihmisellä ei ole vielä kykyä kohdata toiseutta.

5 KOHTAAMISEN VAATIVUUS

Palosaaren (2007,126) mukaan kohtaamisen vaativuus syntyy siitä, että siinä ei tehdä paljon mitään eikä kohtaamiseen ryhdytä erikseen vaan se saa käynnistyä reaktioiden ehdoilla. Ahdistus toimii merkinä siitä, että jokin tunne alkaa ”nousta pintaan”. Kohtaaminen vaatii keskittyneen, häiriöttömän hetken. Palosaari puhuu sellaisesta kohtaamisen ulottuvuudesta, jossa asiakas kohtaa itsessään olevat tunteet ja antaa niille ”luvan” tulla näkyväksi, jos turvaa on riittävästi. Tämä vaativuus koskee siten myös työntekijää ja hänen kohtaamisiaan oman sisäisyytensä kanssa. Myös Hellsten (2009,89) toteaa, ettei toista ihmistä voi kohdata, ellei näe häntä eikä toisessa olevaa ihmisyyttä taas voi nähdä, ellei ole nähnyt sitä itsessään.

”Kohtaaminen on sisäisesti vaativaa, jopa hurjaa ja joskus siinä on pohjattoman pelon hetkiä. Usein mieli tuottaa väliin kaikki entiset ja uudet tekosyyt prosessin katkaisemiseen, koska pyrkimys hallita tunteita järjellä on meissä varsin syvällä. Mutta, kun tunteen uskaltaa antaa tapahtua, tulee yllätys: sen jännite ei riitäkään pitkään. Se menettää itsestään voimansa ja siitä voi päästä irti. Silloin tunnetta ei ole nitistetty, vaan se on rauennut.” kirjoittaa Palosaari (2007,127).

Palosaaren (2007,130) mukaan onnistuneessa kohtaamisessa on mukana hiljainen hyväksyntä ja nöyryys. Lopputulokseen ei kuulu räjähtävyyttä vaan helpottunutta havahdumista ilman piehtarointia, rypemistä tai vatvomista. Nöyryys on siten myös kohtaamisen merkittävin ulottuvuus. Onnistunut kohtaaminen on vastavuoroista, minän ja sinän dialogiaa, suhteen sisällä.

Kohtaamista ei voi opetella kirjoista, eikä siihen voi pakottaa itseään eikä toisia. Se vaatii rohkeutta asettua todelliseen vuorovaikutukseen ja jokainen voi sen oppia.

Kaikkien hienojen oppien ja monimutkaisten teorioiden rinnalla se on jotenkin yksin-

kertaista ja se osoittautuu kantavaksi voimaksi. Kohtaaminen on pysähtymistä, viipy- mistä ja yhdessä kulkemista silloinkin, kun lopputulos ei ole ennustettavissa. (Mattila 2007,33.)

5.1 Dialoginen suhde

Dialogista suhdetta voidaan kuvata minän ja sinän samanaikaisena molemminpuoli- suutensa eikä tuo suhde ole kummankaan erillisen osapuolen tekoa vaan aina jotain yhteistä, uutta ja ennalta arvaamatonta. Dialogisen suhteen sisältöjä ovat toisen ym- märtäminen, ymmärretyksi tuleminen omana itsenään, läheisyys, ystävyys ja rakkaus. (Heikkinen & Laine 1997,10.)

Freiren (2005,99–100) mukaan dialogi vaatii syvän uskon ihmiseen, uskon hänen ky- kyynsä tehdä ja uudistaa, luoda ja uudelleen luoda. Se vaati myös uskon hänen kutsu- mukseensa tulla täydemmin ihmiseksi. Rakkaudelle, nöyryydelle ja uskolle perustuva dialogi muodostuu tasavertaiseksi suhteeksi, jonka ilmeinen seuraus on osapuolten keskinäinen luottamus.

Kurki (2002,60–62) korostaa dialogin merkittävyyttä ja tehtävää maailmaa muutta- vaksi eikä vain ymmärrystä syventäväksi. Dialogin avulla herätään tiedostamiseen ja se taas on vapautuksen onnistumisessa oleellista. Kurki tuo esille Paolo Freiren tiedos- tamisen ja autenttisen dialogin kasvamisen edellytykseksi ihmisten välillä. Dialogisen suhteen pohjaksi tarvitaan rakkautta, nöyryyttä, toivoa, uskoa, luottamusta ja riskinot- tokykyä.

5.2 Refleктоiva työote ja käyttöteoria

Turvakotityö on usein akuutissa kriisissä olevan ihmisen kohtaamista. Kyky huolehtia muista kriiseissä ei välttämättä kypsy kyvyksi huolehtia itsestään työntekijänä, joten siksi omaan kehitykseen ja palautumistaitoihin on tarpeellista kiinnittää huomiota erikseen. (Palosaari 2008, 179). Paunonen- Ilmonen (2001) tuo esille Pahkisen (1987) ajatuksen selkiytymättömästä identiteetistä, joka haittaa vuorovaikutussuhdetta säädel- len ja vääristäen toiveet, pelot ja omat tarpeet. Vahva ja selkiytynyt identiteetti sen si- jaan sisältää kyvyn tarkastella omaa itseään rehellisesti puutteineen ja hyvine puoli- neen. (Paunonen- Ilmonen 2001, 145.)

Muuttuakseen työntekijän täytyy tulla tietoiseksi omasta käyttäytymisestään eli hänen olisi kyettävä tuomaan tutkimattomat olettamuksensa tietoisuuteen. Reflektiivisyys tarkoittaa oman toiminnan tutkimista työnohjauksessa. Refleктоivan työtavan omak-suessaan työntekijälle avautuu tie ammatilliseen kehittymiseen. Se mahdollistaa myös itsereflektion metodin, jota harjoitetaan työnohjauksessa. (Keski-Luopa 2001,117.)

Laadukkaiden palvelujen tuottaminen edellyttää vahvan teoreettisen tietopohjan lisäksi tiedostavaa ja reflektiivistä otetta uusien toimintakäytäntöjen kehittämiseksi ja asiakkaiden tarpeiden tyydyttämiseksi. (Paunonen-Ilmonen 2001,136.) Keski-Luopan (2001) mukaan käyttöteorialle on ominaista, että se on tiedostamattomana toimiva sisäinen ajattelun ohjausjärjestelmä, joka on henkilökohtainen. Ihminen on myös oman sisäisen käyttöteoriasa vanki niin kauan, kunnes hän tunnistaa sen oleelliset elementit ja alistaa ne kriittiseen uudelleenarviointiin. Uuden tiedon tarvitsisi päästä vuorovai-kutukseen ja avoimeen vertailuun entisen tiedon kanssa, jotta syntyisi muutos, joka ulottuisi toiminnan tasolle.(Keski-Luopa 2001,114–115.)

6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävä

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää turvakodissa olleiden naisten kokemuksia kohtaamisesta sekä turvakotiin että sosiaalipäivystykseen liittyen. Tämän pohjalta teen tulosten tarkastelussa erilaisia arveluja ja päätelmiä. Tutkimus kohdistuu siten eri alueiden sosiaalityöhön, sosiaalipäivystykseen sekä turvakodissa oloon. Tutkimuksen tavoitteena on työn kehittäminen sekä kehittyminen avun tarvitsijan kohtaamisessa.

Tutkimukseni käsittelee turvakotityön problematiikkaa, johon liittyy oleellisesti eri alueiden sosiaalityöntekijät sekä sosiaalipäivystys. Tutkimuskohteekseni olen valinnut turvakodin naiset. Tutkimuskysymyksenä on:

Millä tavalla akuutissa kriisissä oleva nainen kohdattiin turvakodissa?

6.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Hirsjärvi, Remes & Sajavaaran (2008,157) mukaan tämäntyyppisessä tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohteita

mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Pyrkimys on myös pikemmin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä.

Hirsjärvi ym. (2008) määrittelevät kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisten piirteitten olevan luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja aineisto kootaan todellisissa tilanteissa. Ihminen on silloin tiedonkeruun instrumentti. Tutkijan pyrkimyksenä on paljastaa odottamattomia seikkoja aineiston monitahoisella ja yksityiskohtaisella tarkastelulla. Tutkimuksessa suositetaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät oikeuksiinsa ja siksi kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tutkimus sekä toteutetaan joustavasti että suunnitelmia muutetaan joustavasti. Siinä käsitellään tutkittavia ainutlaatuisesti ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti.

Tutkimuksessani pyrin tuomaan esille laajasti naisten kokemuksia turvakodissa olosta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineisto voi käsittää joukon yksilöhaastatteluja (Hirsjärvi ym. 2008,176). Avoimen haastattelun avulla selvittelen haastateltavien ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä sen mukaan kuin ne tulevat aidosti vastaan keskustelun kuluessa. (Hirsjärvi ym. 2008, 204).

6.3 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimusaineiston keruumenetelmäksi valitsin avoimen haastattelun, jossa olen pyrkinyt samaan mahdollisimman syvältä luotaavaa tietoa, tarinan muodossa, naisten prosessista sekä turvakodissa että sen jälkeen. Hirsjärvi & Hurme (2001,35) kuvaavat haastattelun eduiksi halun saada syventää saatavia tietoja sekä halun tutkia arkoja ja vaikeitakin aiheita.

Avoimessa haastattelussa tilanne muistuttaa kaikkein eniten tavallista keskustelua, jossa haastattelija selvittelee haastateltavan ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä sen mukaan kuin ne tulevat vastaan keskustelun kuluessa. Tilanteen ohjailu jää haastattelijan huoleksi, koska haastattelussa ei ole kiinteää runkoa. (Hirsjärvi ym.2008,204; Eskola & Suoranta 2003,86.)

Avoimessa haastattelussa haastattelija on keskustelukumppani, joka luotsaa tarvittaessa hienovaraisesti keskustelua takaisin varsinaiseen aiheeseen. Tutkija voi myös pyytää tarkennuksia ja syvennyksiä vastauksiin ohjaten keskustelua joko uusille vesille tai palauttaa keskustelu ”raiteilleen”. Haastattelijalta vaaditaan herkkyyttä kuunnella ja

osata tarttua haastateltavan sanomisiin vieden näin keskustelua eteenpäin ja saaden mielenkiintoista aiheeseen liittyvää aineistoa. Haastattelu siis voi lähteä sivuraiteille juuri haastattelijan esittämien tarkentavien kysymysten kautta. Näinhän tapahtuu tavallisessa keskustelussakin. Keskustelun kehikosta poiketaan muihin aiheisiin, kun joku keskustelun osapuoli sanoo jonkin kiinnostavan seikan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2008.)

6.3.1 Yhteydenotto

Koska opinnäytetyöni tarkoituksena on työyhteisön kehittäminen, toimin yhteistyössä esimieheni kanssa. Esitin opinnäytetyön aiheen hyvissä ajoin työyhteisössäni ja sain sieltä apua ja ohjausta työni toteuttamiseen. Laadin myös tutkimuslupahakemuksen samassa yhteydessä (liite 2).

Hirsjärvi & Hurme (2001,84) tuovat esille yhteydenoton muodoista kirjeen lähettämisen, jolla on myös haitallinen vaikutus, koska haastateltavat alkavat ehkä miettiä kieltäytymissyitä. Otin yhteyttä haastateltaviin kuitenkin kirjeitse, jossa kutsuin heitä yksilöhaastatteluun (liite1). Esimieheni lähetti kutsukirjeitä naisille, jotka ovat olleet turvakodissa vuonna 2008 enemmän kuin yhden vuorokauden. Kirjeitä oli lähetetty yli 30 kpl, mutta en itse tiennyt, kenelle niitä lähetettiin. Aika oli merkittävä siksi, että pyrin avoimessa haastattelussani prosessin läpikäymiseen turvakotiin tulon, siellä vietettyyn aikaan ja poislähtemiseen liittyviin teemoihin. Yhteydenotot tulivat suoraan minulle joko puhelimitse tai sähköpostitse.

6.3.2 Haastattelut

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelu on ollut päämenetelmänä. Haluan korostaa sitä, että nainen nähdään tutkimustilanteessa subjektina. Pyrin antamaan hänelle mahdollisuuden tuoda esille häntä itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti. Hän on tutkimuksessa merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli.(Hirsjärvi ym. 2008,200.)

Nauhoitin haastattelut. Haastateltavat ovat anonyymejä ja nauhuri oli ainoastaan minun käytössäni. Hirsjärven ym. (2008, 206) mukaan haastattelut kestävät tavallisimmin tunnista kahteen tuntiin. Siksi varasin yhteen haastatteluun aikaa 1 - 2 tuntia.

Paikka valittiin haastateltavan toivomuksen mukaan. Tarjosin naisille mahdollisuutta kertoa prosessistaan uudestaan, mikäli jälkeenpäin olisi tullut mieleen jotain, jonka

he olisivat halunneet tuoda esille. Asiakkailta oli myös lupa olla minuun yhteydessä jälkepäin, jos keskustelu nostatti heissä uudestaan tunnekuohun pintaan.

Haastattelupaikka oli erillinen ryhmätyötila turvakodin läheisyydessä. Kävin myös kahden haastateltavan kotona heidän toivomuksestaan. Hirsjärvi & Hurmeen (2001,74) mukaan sellainen haastattelupaikka on paras, missä keskustelu käydään mahdollisimman häiriöttömästi ja jossa haastateltava sekä haastatteliija näkevät toisensa ilmeet ja eleet.

Materiaali oli tarkoitus litteroida heti haastattelun jälkeen. Suunnittelin käyttäväni vain yhtä kasettia ja ajattelin tuhota edellisen haastattelun nauhoittamalla päälle uuden, mutta tämä ei toteutunutkaan käytännössä. Litterointi oli niin aikaa vievää ja työlästä, että siirsin sitä mahdollisimman pitkälle, joten ostin uusia kasetteja lisää. Hirsjärvi & Hurme (2001,35) toteavat vapaamuotoisen haastattelun litteroinnin olevan varsin hidasta puuhaa.

Aineisto on vain minun käytössäni. Oli hyvä, etten litteroinut sitä ennen työn kirjoittamista. Kasettien kuuntelu ja litterointi olivat sopivasti mielessä tehtynä juuri ennen tutkimuksen kirjoittamista.

6.3.3 Osallistuminen

Yhteensä vastauksia tuli kuusi ja neljää naista haastattelin. Kuudesta kaksi oli maahanmuuttajia. He eivät täysin ymmärtäneet, mistä kirjeessä oli kysymys. Kun selvitin asiaa heille, toinen heistä olisi tarvinnut apua edelleenkin parisuhdeongelmiinsa, mutta hän ei halunnut kertoa turvakodissa olostaan. Kieli olisi myös tuottanut vaikeuksia ja ainoastaan tulkin välityksellä haastattelu olisi voitu suorittaa hänen kanssaan. Toisen naisen kanssa haastattelu olisi onnistunut, mutta hän muutti niin kauas, etten haastattelua toteuttanut. Maahanmuuttajanaisten tarpeet ja kokemukset uudessa kulttuurissa olisi mielenkiintoinen tutkimuskohde seuraavalle turvakodissa opiskelevalle.

6.3.4 Tutkijan oma positio

Oma positioni suhteessa haastateltaviin tuntui aluksi hyvin ristiriitaiselta. Olen itse ohjaajana turvakodissa, johon naiset tulivat apua hakemaan. Tapasin heidät ainakin jossain vaiheessa heidän siellä ollessaan. Ristiriitaiset tunteet johtuivat siitä, että asetin

myös itseni paikalle, jossa sain palautetta omasta työstäni. Etukäteen ajattelin, että ”tuttuus” vaikeuttaisi haastateltavia luottamasta minuun ja avoimeen keskusteluun. Toisaalta toivoin ”tuttuuden” auttavan luottamuksen syntymiseen.

Haastattelujen jälkeen tunnistin, että haastateltavat luottivat minuun ja keskusteluyhteys syntyi helposti. Sain myös palautetta omasta työstäni ja suhteessa haastateltavaan sain samalla korjata sen, minkä olin häntä vastaan rikkonut. Pyysin anteeksi omaa huonoa käytöstäni, läsnäolemattomuuttani ja kyvyttömyyttäni kohdata asiakas riittävän hienotunteisesti. Haastattelut opettivat nöyryyttä ja sain olla vastaanottajana myös jonkinlaisessa jälkihoidossa, sillä naisten kokemuksien joukkoon mahtui yllättävän paljon epäkohtaamisten hetkiä.

Hiesjärvi & Hurme (2001,95) tuovat mielenkiintoisella tavalla esille rooliodotukset haastattelutilanteeseen. Tutkija odottaa haastateltavan antavan haastattelijalle tämän tarvitseman tiedon. Täten roolit olivat vaihtuneet asiakkaan ja minun välilläni. Asiakas oli nyt roolissa, jossa hän antoi minulla jotain sellaista, jota tarvitsin. Aikaisemmin tilanne oli ollut päinvastoin tai ainakin olin pyrkinyt siihen työssäni.

6.4 Väkivaltaa kokeneet naiset kohderyhmänä

Turvakotiin tulleista naisista suurin osa oli joutunut joko henkisen tai fyysisen väkivallan uhriksi. Joillakin oli myös seksuaalisen tai taloudellisen väkivallan taustaa. He saapuivat turvakotiin tilanteissa, jossa olivat akuutissa kriisissä. Useimmiten heitä oli lyöty ja heidän turvakotiprosessinsa lähti liikkeelle lääkärissä käynnistä ja akuutti kriisi piti sisällään usein hyvin traumaattisia kokemuksia.

Toistuva väkivalta voi ajan mittaan muuttaa naisen tapaa kokea itsensä sekä tapaa tuntea ja ajatella. Nopea irrottautuminen on vaikeaa, sillä väkivalta aiheuttaa naiselle itsetunnon menetystä, ihmisarvon tunteen menetystä, leimautumisen tunnetta, avuttomuuden ja henkisen halvaantumisen tunteita, epätoivoa ja stressiä. Myös fyysiset oireet voimistuvat ja alkoholin väärinkäytön mahdollisuus kasvaa, samoin lääkeriippuvuus. Monet asiantuntijat vertaavat väkivaltaa kidutukseen, jossa uhrin tahto ja käsitys itsestä murretaan ja alistetaan kiduttajan tahtoon. (Perttu ym. 2005,21.)

6.5 Aineiston analyysi

Aloitin aineiston analyysin litteroimalla haastattelut. Pyrin kirjoittamaan sanasta saan naisten kertomat asiat ja heidän tunteiden ilmaisunsa. Tekstiä tuli yhteensä 34 liuskaa, rivivälillä yksi ja fonttikoolla 12. Teksti on tiivistettyä ilman kappalejakoja. Litteroiminen oli huomattavasti haasteellisempaa kuin osasin kuvitellakaan. Nauhan kelaaminen edestakaisin hidastuksellakin vaati kärsivällisyyttä ja tarkkaavaisuutta. Hirsjärvi & Hurmeen (2001,140) mukaan Alastalo (1997,7) toteaa pelkän sanatarkan litteroinnin vaativan nopealtakin kirjoittajalta kuudesta kymmeneen tuntia nauhoitettua tuntia kohti ja itse totean hänen olevan aivan oikeassa. Litterointia kuvaisin loppu-työn tuskallisimmaksi vaiheeksi.

Hirsjärvi & Hurme (2001,143) kehottaa lukemaan aineistoa aktiivisesti ja lukemalla saa ymmärrystä analyysin tekoon. Lukemisen lisäksi itse myös kuuntelin nauhoittamiani keskusteluja useaan kertaan. Litteroidessa nousi erilaiset teemat esille ja kuunnellussa teemat vahvistuivat.

6.6 Analyysitapa

Analyysitapa kehittyi aineistoon perehtymällä ja jo haastatteluissa tunnistin teemoja, joita naiset toivat esille. Tarkoitukseni on nostaa esille teemoittain naisten kokemuksia sekä niitä tarpeista joihin vastattiin sekä niistä, joissa he kokivat jääneensä ulkopuoliseksi ja tarpeet jäivät tyydyttämättömiksi. Laadullisessa tutkimuksessa erityisesti analyysi on vaikea, koska vaihtoehtoja on paljon tarjolla eikä tiukkoja sääntöjä ole olemassa Aineistoon tutustuessaan ja sitä teemoittaessaan tutkija tekee jo alustavia valintoja. (Hirsjärvi ym. 2008, 219.)

Teemoittelussa nousi esille kolme päätemaa, jotka ovat turvakotiin tulo, siellä olemisen ja turvakodista lähteminen. Näiden pääteemojen alle luon alateemat, joita naiset toivat tarinoissaan esille. Alateemoissa käsittelen tarkemmin kohtaamisen ja epäkohtaamisen hetkiä sekä turvakodissa, sosiaalipäivystyksessä että alueen sosiaalityöntekijöiden kanssa.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustuloksissani haluan selvittää niitä tarpeita, jotka on tärkeää tunnistaa akuutissa kriisissä olevan naisen elämässä kriisin keskellä. Haluan tuoda esille sen tarvemaa- ilman, missä naiset elävät sekä äiteinä että särkyneinä naisina. Kuvaan prosessinomaisesti matkaa turvakotiin ja sieltä pois. Kirjoitan otsikoiden alle naisten kertomasta tarinasta sen, joka puhutteli kaikkein eniten ja uskon tuovani sitä kautta myös esille työyhteisön kehittämiseen uusia keskustelun aiheita tai myös iloon ja tyytyväisyyteen siinä, mitä jo osataan.

Tutkimukseeni osallistui neljä naista, jotka olivat olleet yli viikon turvakodissa. Kolme heistä oli avioliitossa turvakotiin tultuaan ja yksi avoliitossa. Heillä kaikilla oli lapsia, ja näin ollen turvakodissa olo kosketti myös yhdeksää lasta. Kaikki naiset olivat suorittaneet jonkinasteisen tutkinnon ja olivat työelämässä. Kaksi heistä tuli turvakotiin fyysisesti pahoinpideltynä ja kahdella oli sekä epämääräisempää henkistä että fyysistä pahoinpitelyä parisuhteessaan. Kahden taustassa oli myös taloudellista väkivaltaa.

Tekstissäni olen laittanut haastateltavat numerojärjestykseen suoria lainauksia käyttäessäni esim. H1, H2 jne. Pyrin kirjoittamaan tekstit siten, että naisten henkilöllisyys ei paljastu ja siksi joudun joissakin kohdissa hiukan muuttamaan suoraa lainausta. En muuta sitä kuitenkaan niin, että asiasisältö muuttuisi. Kaikki tulokset perustuvat naisten kertomuksiin ja kokemuksiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija on ikään kuin tulkki, jonka omat kokemukset vaikuttavat siihen, miten hän ymmärtää haastateltavien maailmaa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 192).

7.1 Turvakotiin tulo

Turvakotiin tuloon liittyi aluksi yhteydenotto puhelimitse joko turvakotiin tai sosiaalipäivystykseen, jossa selvitettiin turvakotiin tuloon syy pikaisesti, jos oli tarpeen. Kaikilla naisilla oli akuutti tilanne meneillään ja heillä oli tietoa turvakodista jo ennakoon. Turvakodeissa on henkilökuntaa ympäri vuorokauden, joten sinne voi hakeutua mihin kellonaikaan hyvänsä. Uhkaavasta tilanteesta on tärkeää päästä pois.

Mun miehen kanssa perhetilanne meni siihen, että mä soitin apua ja halusin päästä pois uhkaavasta tilanteesta. Olin soittanu jo aiemminkin.

Vaikeus oli siinä ettei meillä ollu sellasta näkyvää, fyysistä väkivaltaa, se oli henkistä väkivaltaa, mitä mies käytti. En mä tiää näkikö kukaan sitä kokonaisuutta ja sitä, että asiat on niin silleen kytemässä.(H1)

Parisuhteen vaikein väkivallan muoto on henkinen väkivalta ja sen tunnistaminen on vain naisen tarinan varassa haastateltavan (H1) kohdalla. Hän kertoi henkisen väkivallan ilmenneen usein erilaisina pakottamisina, syyllistämisenä ja uhkailuna. Naista syyllistettiin sekä äitinä että nöyryytettiin naisena, vähättelemällä ja nimittelemällä huoraksi.

Parisuhdeväkivallan muotoja ovat fyysinen, henkinen, taloudellinen tai seksuaalinen väkivalta. Väkivallan fyysisyyttä on läimäyttely, lyöminen, potkiminen ja pureminen. Psykkistä väkivaltaa on uhkailu, pelotteleminen, vähättely ja nöyryyttäminen. Näiden lisäksi väkivalta voi ilmetä myös sosiaalisena eristämisenä. (Laine 2005,21.)

Soitin turvakotiin, että mitä minun pitäisi nyt tehdä ja sieltä sanottiin heti, että tule tänne. Meillä oli kriisi päällä eli justiin pahoinpitelytapaus, et oli pidemmän aikaa ollu että sitten niinku tuli mitta täyteen ja niinku et nyt pitää jotaki tehdä. Oli aikaisempaaki tietoo..olin tienny turvakodista jo parikyt vuotta.(H2)

Turvakotiin tulleen puhelun jälkeen tilannetta tarkastetaan usein tekstiviestillä, sillä puhelimeen puhuminen saattaa vaikeuttaa entisestään kodin ilmapiiriä. Tekstiviesteihin on helppoa vastata ja siten henkilökunnan huoli helpottuu, ainakin osittain.

Tilanne oli silloin niin et tää mies oli uhannu väkivallalla, kun soitin ensimmäistä kertaa ja silloin sanottiin, että tilaa on, voit tulla. En kuitenkaan lähtenyt heti ja illalla tuli tekstiviesti, jossa kysyttiin, onko kaikki hyvin. Vastasin et kaikki on hyvin, mut sitte oisko kumminki kaks päivää ..niin sitte tuli jo väkivaltaa niin paljon et oli pakko lähtee. (H3)

Haastattelussa (H3) kertoi tilanteensa olleen niin toivoton jo edellisenä päivänä, että hän varmisti jo paikan itselleen, vaikka toivoikin vielä tilanteen muuttuvan kotona turvalliseksi. Turvakotiin tuloa edeltää usein varmistussoitto siitä, onko tilaa tai kysytään neuvoa siihen, kuinka tilanteessa kannattaa toimia. Usein naiset tarvitsevat ulkopuolisen kertomaan tilanteen vaarallisuudesta tai seuraamuksista lapsille.

Se oli oikeestaan toinen kerta jo...toinen kerta, kun mä turvauduin sinne. Et mä olin jo edellisenä päivänä soitellu et mitä me tehään ku kotoona oli niin kurja tilanne. Hain turvaa sieltä, kun ei ollu muutakaan paikkaa mihin mennä.(H4)

7.1.1 Vastaanotto

Akuutissa kriisissä olevan ihmisen kohtaamisessa tarvitaan herkkyyttä huomioida naisten avuttomuus ja turvattomuus. Vastaanottotilanne on merkittävä koko prosessin etenemisen kannalta.

Ku mä tulin sinne, mulle oli järkytys ne kalterit, että niinku todellisuus iski. En muista puhuinko kenenkään kanssa mitään. Se oli sitä, että lapset nukkumaan ja mä olin siis niin väsyny. En mä siitä eka yöstä silleen muista.(H1)

Haastateltava (H1) havainnoi ympäristöään huolimatta akuutin tilanteen aiheuttamasta uupumuksesta. Kalterit olivat tässä kohdassa järkytys, vaikka ne myöhemmässä vaiheessa tuovatkin turvallisuuden tunnetta tai lisäävät sitä, varsinkin öisin.

Että oli niinku hyvä vastaanotto ja mä ajattelin et se johtuu justiin siitä henkilötä, joka oli vastaanottamassa, et se osas oikella tavalla niinku ottaa sen asian ja käsitellä. Ei siin vastaanotossa kyl ollut mitään et olisin tarvinnu jotain enemmän.(H2)

Välimäen (2006,30) mukaan sen tietämiseen, mitä kukakin tarvitsee, ainoa mahdollisuus lienee rakkaus, joka tulee niin lähelle ja toisen ihmisen ehdoilla, että alkaa intuition ja yhteisen jakamisen kautta ymmärtää toisen kokemusta. Se edellyttää myös pysähtymistä sekä hienotunteisuutta edetä lempeästi, toisen ehdoilla.

Vastaanotto oli kaikkee muuta kuin olin odottanut et sillai loogisesti ajateltuna, et ajatellaan sitä tärkeintä, mitä minä en osannu ajatella lainkaan siinä vaiheessa, et mä oon tyytyväinen ja mä oisin siinä vaiheessa menny peiton alle ja itkeny ja huutanu mieltimättä, että lapset eivät oo saaneet ruokaa koko päivänä. Koin vastaanoton sellasena turvallisena, mulle sanottiin et nyt olet turvassa.(H3)

Kyl me oltii tosi tyytyväisiä..kun lapsetki nukku ja kyl vähän sain itsekin unen päästä kiinni.(H4)

Asiakkaiden tarpeiden tyydytyksessä on ensisijaisesti unen tarve. Kodin ilmapiiri on saattanut olla niin uhkaava ja pelottava, etteivät lapset uskalla nukkua siellä vaan vahvistivat yleensä sitä, ettei äidille tapahdu mitään pahaa.

7.1.2 Sokkivaiheen tuki

Palosaaren (2007) mukaan suuria puheita ei tarvita. Tarvitaan kuuntelua ja sen osoittamista, että kuuntelija ei pelkää asioita, joiden äärellä ollaan. Hiljainen vierellä istuja, tämän tuoksu, lämpö tai halaus saattaa jäädä muistoksi loppuiäksi. Yksittäiset sanat tai äänensävyt jäävät mieleen soimaan paremmin kuin jotkut korulauseet, joiden olisi tarkoitus lohduttaa. (Palosaari 2007,91.)

Olihan siellä niitäkin ihmisiä, jotka tekevät työtään sydämellä. Heistä huokuu, semmonen myötäelämisen kyky, silti he ei varmaan itse sitä uhraa, mutta he osaa sen niinku kohtaaminen, mut jäi silleen hyvä mieli. (H1)

Niin, alussa siinä kriisissä on niin hajalla että sä et oo niinku kunnossa etkä tajuu kaikkea. Et siinä tarviis enemmän apua et joku on sun kanssa..et sä et oo niinku yksin.(H2)

Akuutissa hädässä oleva ihminen tarvitsee eräänlaista henkistä ”syliin ottoa” tai yhteyttä, jossa hänet otetaan vastaan, hänen hätäänsä kuullaan ja hänen vierellään ollaan. Alussa tavoitteeksi voi asettaa yhteyden syntymisen. Hädässä olevan ihmisen täytyy saada vain olla ja kokea tulleen hyväksyvän yhteyden piiriin, sellaisenaan. (Välämäki 2006,29.)

Sen mä vaan koin et sillon, kun me mentiin sinne, niin semmonen niinko syli tuli vaikkei sitä syyliä tullukkaan, mut silti, et sä olet..et me pidetään susta huolta, sä olet ja hoidat ittes kuntoon.(H1)

Monesta työntekijästä jäi hyvä mieli. Tarvitsin pelkästään kuuntelua ja aikaa..ei vastauksia, mut sitä aikaa ilman kelloon katsomista.(H3)

Sokin sisällä on eri vaiheita, joista yksi merkittävä vaihe on uskoutumisen tarve. Keskeisenä hyötynä siinä on tunteiden puuttuminen ja samalla se suojaa mieltä. Sokissa oleva ihminen tallentaa havainnot ja tunteet pinnan alle tehokkaasti. (Palosaari 2007,61.) Ajan antaminen puhumisen tarpeelle on merkittävää, eikä ohjaajien silloin pidä sanoa sitä, että ”yö on nukkumista varten”. Tässä kohdassa voidaan kerätä tarvittavaa, oleellista tietoa myöhempien vaiheiden käsittelylle.

7.1.3 Reaktiovaiheen aikana

Reaktiovaiheelle on tyypillistä tunteiden vaihtuminen, ilman että osaa niitä itsekään selittää. Niissä on pirstaleisuutta samoin kuin sokkivaiheessakin. Reaktiovaiheessa ilmenee myös muisti- ja keskittymisvaikeuksia. Ajatus katkeaa ja mieleen painaminen on vaikeaa. Olo saattaa olla hajanainen, jopa levoton ja nämä reaktiot kestävät pidempään kuin tunnereaktiot. (Palosaari 2007,63.) Hienotunteisuutta ei voi koskaan korostaa liikaa kriisissä olevaa kohdatessa.

Mä olin epätoivoinen ja niin surullinen. Epäasiattomat kommentit aiheuttivat sen, et mä aloin ite vähä rajoittaa et kenelle mä puhuin mitään.(H1)

Palosaari (2007) kirjoittaa ammattilaisten sanoman ” katse sitten eteenpäin – ei saa kaivella vanhoja ja repiä haavoja auki”, sisältävän ymmärrettävän toiveen, mutta myös väärinkäsityksen siitä, että haavat avattaisiin ilman että niille tehdään mitään, ainoastaan päivitellään tai peräti piehtaroidaan dramatiikassa. Jos näin olisi, vanhaan ei kannattaisikaan mennä. (Palosaari 2007, 40.)

Et pitäis tavallaan olla se yksi johon tukeutuu eikä niinku monta eri..että joku oli sellanen et osas järkevästi sanoo kaikkee ja sit oli niitä jotka..voi, voi sentään että..niin semmoisia voivottelijoita.(H2)

Välimäen (2006,25) mukaan sellainen kohtaamisen tapa, jossa koko olemuksemme viestittää kuuntelevaa sävyä, voi vapauttaa lähimmäisemme avaamaan arkaa sisintään ja tuomaan aidosti kipua tuottavia asioita esille. Sen sijaan, että meillä olisi kiire selittämään, on hyvä keskittyä kuuntelemaan. Silloin myös pienet eleemme, ilmeemme ja lyhyet repliikkimme voivat kertoa, että kuulemme ja tahdomme antaa hänelle vielä lisää tilaa.

Sitä epäilee et onko sittenkään tehnyt oikein ja on niin paljon muita murheita niinku silleen, et nää lähtis purkautumaan ja sitä on niin jumissa. (H3)

7.2 Turvakodissa vietetty aika

Naisten turvakodissa viettämä aika vaihteli viikon, viikkojen ja kuukausien ajanjakson välillä. Turvakodissa oleminen oli pääsääntöisesti turvaa antavaa ja hyvää aikaa. Oleminen vaihteli kuitenkin pitkästyttävästä odotuksesta, raskaudesta, rauhattomuudesta ja ahdistukseen. Sekavuus liittyi lähinnä asiakkaiden vaihtuvuuteen, mutta myös henkilökunnan vaihtuvuus sai olon sekavaksi.

Päällisin puolin, hyvää aikaa se oli, mutta justiin niin, että se oli semmoista rauhatonta aikaa eikä omaa päätään pääse selvittelemään. Se on vaan sellaista odottelua ja se porukan vaihtuminen on sitte.. sekä henkilökunta että asukkaat..se on vähän semmosta sekavaa.(H2)

Haastateltava (H2) olisi halunnut oman päänsä selvittelyyn säännöllisiä keskusteluja yhden ihmisen kanssa. Hänen koki hajoamista ja väsymystä kertoessaan asioistaan useille ihmisille.

*No, kyllähän se arki lähti rullaamaan aika hyvin. Kaaostahan se kyllä oli, mutta sain apua kyllä, kaikessa ohjattiin ja kerrottiin. Henkilökoh-
taisia tavaroita ei ollut ja yhtäkkiä sä joudut käyttämään jonkun toisen pyyhettä ja kaikki tämmönen tuntu tosi ahdistavalta.(H3)*

Sillä hetkellä, kun siellä oli, niin totta kai on tuhat ja yksi kysymystä että miten jatko ja tälleen. Olihan se silleen raskasta.(H4)

7.2.1 Asiakaslähtöisyyttä ja puolella olemista

Kirsi Juhila (2006) tuo mielenkiintoisella tavalla esille asiakaslähtöisyyteen liitettävän kuuntelemisen merkityksen sekä ymmärryksen asiakkaan identiteetin ja toiminnan rakentumisen logiikasta. Juhilan mukaan esimerkiksi pariskuntien tai perheiden parissa työskentelyn problematiikka on sitä, että osapuolet tuovat ”näyttämölle” omat yhteensopimattomat versionsa tapahtumista ja syyttävät toinen toisiaan ongelman aiheutta-

jiksi. Juhila kirjoittaa hyvin osuvasti siitä, kuinka asiakaslähtöinen työskentely ei voi tarkoittaa sitä, että kaikkien versiot hyväksyttäisiin yhtä perusteltuina vaan että työntekijän on tehtävä valintoja, jos kompromissit eivät ole mahdollisia.

Juhila jatkaa:” Vaikka osapuolten alkuperäisissä tulkinnoissa olisi esiintynyt kaksi uhri-versiota, niiden molempien hyväksyminen johtaisi kestävämpään tilanteeseen. Asiakaslähtöisyyttä olisi tässä tapauksessa uhrin puolelle asettuminen. (Juhila 2006, 251–252.)

Sitäkin minä ihmettelin, että miten henkilökunta uskoo kaiken, mitä mies sanoo, vai onko se siinä et se mun hätä näky niin selvästi et niitten oli vaikeaa nähdä sitä punaista lankaa..et ne aatteli etteihän tuo voi olla totta, mitä tuo puhuu. Minä niin halusin tulla kuulluksi ja nähdyksi-kin.(H1)

Haastateltavan (H1) kokemusmaailmaan jää huomattava vaje hänen tarpeiden tunnistamiseen. Kriisin akuutissa vaiheessa aistit ovat äärimmäisen herkäät ja haastateltava tuo esille tarkasti sen punaisen langan huomaamisen. Asiakkaan on tultava kuulluksi. Kriisin vaiheet on se punainen lanka. Turvakodin henkilökunnan on mietittävä tarkkaan, missä kohdassa he kuuntelevat miehen versiota asioista, vai onko tarpeellista kuunnella lainkaan silloin, kun nainen tarvitsee puolella olijaa. Hän on se, joka on lähtenyt avun piiriin.

Lindqvist (1995,114) toteaa kyseessä olevan riippuvuussuhteen, missä toinen osapuoli on ongelmansa satuttama, avuton ja haavoittuva sekä hänelle annettavan avun varassa. Auttamissuhde muodostuu käänteisrooleista eli toisella on sitä, mitä toiselta puuttuu.

Oli niitäkin, jotka ei ollu mun puolella riittävästi eli mä koin, että mä olin yhtäkkiä se syytetty vaikka mä olin uhri. Koin, että mun sanaa ei uskottu ja se oli erittäin loukkaavaa.(H2)

Haastateltava (H2) toi esille oman tarinansa uskomattomat tapahtumat ja koki itsekin kaiken alkuvaiheessa uneksi tai ”katseli tapahtumia kuin harson läpi”. Hän olisi tarvinnut tässä kohdassa ehdottoman kuulluksi tulemisen kokemuksen, jota ilman hän jäi. Näin ollen haastateltavalle aiheutui psyykkisen taakkaan lisää painoa.

Jos ei olis ollu ystäviä, niin minä olisin ollu tosi yksin. Jotkut työntekijät surkuttelivat vaan isää ja isä ei voi tehdä sitä ja et isä on niinku huonolla. Puhuttii vaa rahasta ja isän ongelmista eikä kuunneltu mua.(H4)

Laineen (2005, 171) mukaan naisiasiakkuus rakentuu turvakotiaikana vuorokauden ympäri, miesiasiakkuus noin tunnin jaksoissa. Työntekijät havainnoivat naista arjessa, kun mies kohdataan lähinnä vain hänen puheidensa kautta.

Oikarinen (2008, 50–51) toteaa käytännössä tapahtuvan niin, että miesten isyyttä pitkälti sivuutettiin ja naisten äitiyttä syyllistettiin. Väkivaltaa kokeneiden naisten tehtäväksi jäi kompromissien teko, joustaminen ja sopeutuminen. Sosiaalityön yleisenä tavoitteena on kuitenkin saada asiakas jäsentämään omaa elämäntilannettaan ja tukea hänen toimintakykyään siten, että hän jaksaa tarkastella omaa tilannettaan, uskoa omaan arvoonsa ja oikeuksiinsa, pitää kiinni omista rajoistaan ja puolustaa itseään.

7.2.2 Luottamus

Kirsi Juhila (2006, 175) kirjoittaa luottamuksen merkityksestä asiakassuhteessa. Hänen mukaansa asiakkaan ei ole edes mahdollista heittäytyä toisen avun ja tuen varaan tilanteessa, jossa on haavoittuvimmillaan, jos molemminpuolista luottamusta ei kohtaamisessa synny. Myös Mattila (2007, 23) painottaa luottamuksen ja luotettavuuden merkitystä kaiken inhimillisen vuorovaikutuksen tärkeimpänä osana.

Hyvä olis kattoo ettei rupee liikoja lupaillemaan, et ensin luvataan asioita ja sit ne ei pidäkkään, ne lupaukset. Mä niinku petyin siihen et ensin luvattii asioita ja sitte jäi kuitenkin yksin eikä auttettukaa.(H2)

Haastateltava (H2) kuvasi lupauksiin pettymistä sellaisiksi asioiksi, joihin hän uskoi aluksi ”sinisilmäisesti”. Lupaukset olivat olemassa jo ennen turvakotiin tuloa. Turvakodissa ollessaan lupaukset rikottiin mm. keskusteluja siirtämällä tai unohtamalla ne kokonaan. Se aiheutti lisää yksinäisyyttä.

Niin se vaan et jos epäilee toisen tarinaa, niin tekee jotain muuta tän uhrin edessä kuin pistää vielä matalemmaksi epäilemällä, jättää vaikka sanomatta.(H3)

Luottamus muotoutuu pienistä asioista, joista pidetään kiinni lupauksen mukaisesti. Ei ole syytä lähteä epäilemään sitä, puhuuko asiakas totta vai ei jos hän on kuitenkin tullut avun piiriin lyötynä sekä fyysisesti että henkisesti. Ehkä totuuden vaatiminen olisi liian tuskallista eikä herätä luottamusta. Kyllä asiakas tietää valehtelevansa, mutta suojaa sillä itseään ja jos itsepetoksessa eläminen ainoa elämisen malli, ei sitä pidäkään liian nopeasti murtaa. Se saattaisi olla tuhoisaa. Lindqvist (1995, 101) toteaa auttamisen olevan mahdotonta ilman luottamusta ja ensivaiheessa joutuu työskentelemään sen palauttamiseksi. Myös Laine (2005,144) kertoo sanattomasta prosessista, joissa naisten sekä työntekijän että asiakkaan, kokemukset yhdistyvät myös asiakkaan tarinaan uskomiseen ilman epäilyjä, ja tällä voi olla yhteys asiakasprosessissa rakentuvaan luottamukseen.

7.2.3 Lasten huomioiminen

Lapset kätkevät usein oman kaaoksensa siksi, että ovat lojaaleja vanhemmilleen ja suojelevat vanhempiaan. Lapsen ääntä on vaikeaa tavoittaa siinä turvattomuudessa, mihin hän joutuu väkivaltaa kokiessaan. Myös lapsi tarvitsee kuulijaa ja oman sisäisen kaaoksensa selvittämistä. Jos tämä jää tekemättä, hän helposti sisäistää opitun mallin ja toistaa tätä turvan tarpeessaan myöhemmin elämässä. Sukupolvien ketju on siten jo näkyvissä. Siten turvakoti on tila, josta naiset ja lapset hakevat turvallisuutta koettuaan jonkinasteista väkivaltaa kotonaan ja se tuottaa asiakkaalle muutoksen mahdollistavan eheyden kokemuksen. (Laine 2005,69.). Tätä eheyden kokemustako useat lapset hakevat ja tarvitsevat myöhemmin?

Lapset otettii mun mielestä hyvin huomioon. Silloinkin, kun mun piti lähteä lääkärissä käymään, niin siel oli joku käyny juttelemassa heidän kanssaan. Lapset olivat tyytyväisiä kaikesta huolimatta, oli kivaa kun oli pyöriä käytettävissä ja sai katsoa videoita. (H2)

Perttu ym.(2005,27–28) mukaan tutkimuksissa on todettu, että lapset kärsivät samantyyppisistä väkivallan seurauksista kuin väkivallan kohteena oleva äiti. Heillä voi olla erilaisia kipuja, kuten vatsa- ja pääkipuja tai he saattavat kärsiä oppimisvaikeuksista, masennuksesta, käyttäytymishäiriöistä ja aggressiivisuudesta. Irrottautuminen väkivallasta on tärkeää jo pelkästään lasten vuoksi.

Et mul oli aina ne lapset siinä. Mun mielestä siinä unohdettiin kyl lapset vähäsen. Et jotain olis tarvinnu kyl niillekin, kun äiti voi huonosti, niin lapsetki voi huonosti.(H3)

Haastateltava (H3) ei osannut tarkalleen sanoa, mitä hän tarkoitti lasten tarvitsemalla avulla. Hän nosti esille tärkeän asian, mutta vaikutti aralta sanoakseen, mitä itse olisi lapsilleen halunnut. Lasten rooli onkin ollut hiukan sivustakasoja rooli. Totta kuitenkin on se, että lapsille on kerrottava tilanteesta rehellisesti ikä huomioon ottaen ja otettava äidin hoitamisen taakka heiltä pois. Lasten tehtävä ei ole kannattelutehtävä.

Palosaari (2007,83) tuo esille tuen tarpeen järjestämisen vähin erin. Hän sanoo nähneensä useammin kuin kerran kirkkauden palaavan lapsen katseeseen ja ryhdin ole-mukseen yksinkertaisella työn jaolla. Siihen on tarvittu sopimus, jossa hän kertoo lapselle hoitavansa ensin hänen uupunutta vanhempaansa niin hyvin kuin osaa ja jaksaa. Silloin lapsen ei tarvitse sitä tehdä, vaan hän saa pysyä lapsena. Palosaaren näkökulma on yksinkertainen ja hyvin selkeyttävä tilanteessa, jossa tarvitaan rajojen tekemistä äidin ja lapsen välille.

7.2.4 Naisten tunteita ja tarpeita

Kärsivää on kuunneltava sydämellä ja silloin ei mikään ulkoinen kaava tai yksikään terapeutin teoria voi koskaan korvata tällaista välittävää yhteyttä. Vain viipymällä riittävä pitkään toisen vierellä, voimme alkaa oivaltaa myös sitä, minkälaista apua juuri tämä henkilö tarvitsee. (Välimäki 2006,28.) Vaikka ihmissuhteen samana pitämiseen tarvitaan kaksi ja sen muuttamiseen riittää yksi, tästä voi keskustella akuutin vaiheen jälkeen naisen tunnistaessa muutoksen tarpeensa. Syyllisiä ei tarvitse etsiä, mutta ei myöskään tarvitse jäädä odottelemaan toisen muuttumista:

Mä olisin tarvinnu ymmärrystä, ymmärrystä kaikkein eniten. Mä olin niin epätoivoinen ja surullinen..ja mä olin välillä raivoissanikin, et ne ei nähneet eikä ymmärtäneet mun hätää..jotku loukkas mua. (H1)

Haastateltavan (H1) ensisijainen tarve oli ymmärretyksi tuleminen, mutta hän mainitsee myös sen, ettei hänen hätäänsä nähty. Häden näkeminen toisessa ihmisessä on lähtökohtaisesti sitä, että työntekijä pysyy erillisenä eikä mene mukaan asiakkaan hätään.

Joku osas järkevästi sanoo kaikkee ja sit oli niitä, jotka, voi, voi sentään..niin semmoisia voivottelijoita.. et sit mä vähän niinku petyin.(H2)

Palosaaren (2008) mukaan sanoilla ja lähestymistavalla on merkitystä jatkoa ajatellen. Tärkeintä on eteenpäin vievä, toivoa luova lähestymistapa. Sanat jäävät elämään ja ikään kuin soimaan mielessä. Ne voivat olla kannattelevia tai tuhoavia ja loukkaavia.

Mä olisin tarvinnu pelkästään kuuntelua ja aikaa. Sain kyllä apua riittävästi..kaikessa ohjattiin. Mut kyllä mä sanon et on tärkeitä, että siellä on töissä niin sanotusti aikuisia ihmisiä, ei liian nuoria. Ne ei ymmärrä eikä oo samalla aaltopituudella ja varsinki jos niillä ei oo lapsia, vaikka ne olis kuinka koulutuksen saaneita.(H3)

Työntekijöiden ikä nousi esille kolmen naisen tarinoissa. Ihmisenä kypsyminen ei lie ne aivan ikäkysymys, mutta kokemuksellinen tieto auttaa ymmärtämään eri tavalla kuin teoria. Vanhemmalla iällä on jo kokemuksia ainakin elämään kuuluvista kehityskriiseistä ja usein myös omista elämään kuuluvista luopumisista.

Ja sit se tuen tarve, niin ku nuorempi nainen tuli puhumaan sinne asuntoon, niin hänen kanssaan olin vaan ehkä kymmenen minuuttia , mut kun vanhempi nainen tuli, niin hän oli siinä tunnin tai kaksi, must siin on mieletön ero. Kaikki asiat jäi kesken lyhyessä ajassa ja sit sä oot tyhjän päällä, mut ku sä puhut tunnin tai kaksi, sun on hyvä olla, se on mieletömän tärkeää.(H3)

Ajan antaminen kriisissä olevalle on läsnä olevaa kuuntelua. Rauhallisen hetken järjestäminen on mahdollista vaikka sitten, kun lapset nukkuvat. Yöt ovat toki nukkumista varten, mutta jos asiat pyörivät päässä, on turhaa kuvitella saavansa unta. Valvomisella on rajansa ja lääkitys auttaa hetkellisesti, varsinkin prosessin alussa. Akuutti vaihe on huomioitava erityisesti.

Niin, että kun siellä on ja tulee sinne ja on monta vuotta kumminkin kuunnellu sitä mielivaltaista haukkumista kotona ja tämmöstä et on vaan niinku aina ittessä vika, niin tarvitsee kuulla sen et on tehny ihan oikein.(H4)

Itsetuntovauriot korjaantuvat toisen todeksi vahvistamisella. Kun nainen on jo ollut manipuloinnin kohteena ja uskoo itsekin jopa siihen, millainen hänestä on tehty, hän tarvitsee työntekijän puolelleen uskoakseen vähitellen olevansa arvokas omana itsenään. Muutos on nimenomaan sitä, että nainen löytää oman äänensä ja ydinolemuksensa, kieltäytyy enää samastumasta siihen muottiin, mitä mies tai muut ihmiset ovat hänelle tarjonneet. (Junkkari & Junkkari 2006, 85). Työntekijä voi sanomisillaan joko eheyttää tai hajottaa lisää haurasta itsetuntoa.

7.3 Turvakodin jälkeen nousseet kehittämissideat

Haastattelemani naiset eivät palanneet enää takaisin sinne, mistä olivat turvakotiin tulleet. Muuttamiset ja uuden elämän aloittamiset eivät sujuneet kivutta. He olisivat tarvinneet tukea ja keskusteluapua muutaman kerran turvakodista lähdön jälkeen. Turvan kadotessa ympäriltä turvattomuudessa joutui elämänsä palaset kokoamaan uudestaan yksin. Kriisin jälkeinen hyvä elämä ei ole aina helppoa elämää, se ei ole jatkuvia mielihyvän kokemuksia ja pärjäämistä (Ruishalme & Saaristo 2007,63). Kaikki haastattelemani naiset olisivat halunneet ihmisen käymään kotona, ainakin alkuun tarkastamaan jaksamista ja selviämistä.

Sit sitä jäi niin yksin et mä olisin kaivannu enemmän sitä keskustelua nii et joku olisi tullu tänne. Olis käyny kattoo et miten se lähtee menemään.(H2)

Lähdin heti aamusta pois ja sit tuntu et ois jääny tyhjän päälle. Olis ollu hyvä, jos joku työntekijä ois käyny parina iltana vielä kattomassa et meillä on kakki kunnossa. Et sitte ei ollu niinku mitään tukea enää.(H3)

Kriisien jälkeisissä toipumisissa suuri ongelma on ihmisten kokema yksinäisyys. On ihmisiä, joilla tukea antava sosiaalinen verkosto on vaatimaton tai sitä ei ole lainkaan. Välitön henkinen tuli saattaa jäädä vähäiseksi, tai se puuttuu kokonaan. Riittävän ymmärtävässä ja tukevassa lähipiirissä, selviytyminen on ikään kuin kasvu omaksi muuttuneeksi itseksi traumaattisen tapahtuman jälkeen. (Ruishalme & Saaristo 2007, 64–65.) Huomioitavaa on se, että kriisissä oleva ihminen ei välttämättä osaa pyytää itselleen mitään, koska on vielä toipumismatkalla, ei perillä.

Jokainen haastateltava toi esille jälkihuollon tarpeen tai sen puuttumisen. Naiset kokivat jääneensä ”kuin tyhjän päälle” turvakodista lähdettyään. Haastateltavien ehdotukset koskivat joko kotikäyntiä sosiaalipäivystyksestä tai muutamaa puhelua ohjaajien taholta. Haastateltava (H2) koki kohtelun hylkäämiseksi, koska kukaan ei ottanut mitään yhteyttä häneen jälkeenpäin. Jos hänellä on parisuhteessa tapahtunutta traumatisoitumista takanaan, hän joutuu trauman toisintoon kokiessaan tunnetasolla yksin jäämisen turvakodista lähdettyään:

Mullehan annettiin se takaportti että voi tulla juttelemaa, mut kyl se oli myös semmosta et miten mä selviän tuolla pahassa maailmassa yksin.(H2)

Mun mielestä se loistava aika oli siellä, mut sitte ku tulee tänne eikä oo mitää resursseja niinku tämmöseen jatkoapuun, niin kyllä sitä on tosi yksin..itkee..(H4)

Jälkihuollon merkitys nousi kehityshaasteista yhdeksi ylitse muiden. Naiset toivat esille ristiriidan siitä kuinka ensin on suuri joukko ihmisiä ympärillä selvittelemässä ja auttamassa heitä ja turvakodin jälkeen ei ole enää juuri mitään. Yksi haastateltava (H4) koki jääneensä aivan yksin turvakodista lähdettyään. Hänen kohdallaan nousi mieleeni selkeästi ikään kuin sokkivaiheeseen palaaminen ja kriisin työstäminen uudestaan alusta alkaen. Toki turvakodissa oleminen oli tuonut turvallisuutta ja uskoa siihen, että apua löytyy, mutta se oli jättänyt myös katkeruutta ja mielipahaa siitä, että oli jäänyt kuitenkin yksin. Tässä tapauksessa yhteistyö alueen sosiaalitoimen kanssa ontui hieman, joten seuraavaksi kehityshaasteeksi ilmenee yhteistyö alueen sosiaalityön kanssa.

Mun mielestä henkilökunnan pitäis kouluttaa itteensä, ihan siis ihmistuntemukseen ja kykyyn eläytyä toisen tilanteisiin tai kykyyn nähdä asioita ja että se voidaan hoitaa, on mieltä mitä hyvänsä, myötäelämisen kyky, et ne osaa hoitaa sen..lyhyt kohtaaminen, mut siitä jäi hyvä mieli.(H1)

Kouluttautuminen ihmistyöhön ja toisen ihmisen syvän tason kohtaamiseen ei liene mikään helppo yhtälö, sillä se vaatii aluksi itsensä kohtaamisen. Mattilan (2007) mukaan kaikessa kohtaamisessa tarvitaan vertaisuuteen suostumista. Työntekijä on ammattilaisena kohtaamistilanteessa, mutta ihmisinä työntekijä ja asiakas ovat vertaisina.

Ihmisyys on heille yhteistä. Luonnollinen ja arkinen kohtaaminen on aitoa ja yksinkertaista. Kohtaaminen on sitä, kun ihminen asettuu kasvokkain toisen ihmisen kanssa ja haluaa jakaa ihmisyyden iloineen ja kipuineen. Se on konstailematonta ja teeskentelemätöntä. Se on helppoa, koska sen olemus on niin yksinkertaista, mutta vaikeaa, koska sitä ei voi suorittaa, vaan se täytyy toteuttaa olemalla. (Mattila 2007, 32 – 33.). Kun työntekijällä on taitoa vain olla läsnä tarvitsevuudelle ja tunteille, hukkumatta itse niihin, kohtaaminen on tapahtunut. Kysymykseksi jää: kuinka kohtaamiseen voi kouluttautua, kun ytimessään kysymys on suostumisesta?

8 POHDINTA

Tutkimukseni tavoitteena oli saada avoimen haastattelun keinoin tietoa turvakotityön kehittämiseen. Tutkimuskysymykseni oli: Millä tavalla akuutissa kriisissä oleva nainen kohdattiin turvakodissa? Tekemäni tutkimus vastasi mielestäni hyvin asettamiini tavoitteisiin ja tutkimuskysymykseen. Teoriatieto on suhteellisen uutta ja ajatuksia herättävää. Aineistonkeruumenetelmänä avoin haastattelu toimi tutkimuksessani hyvin, koska sen avulla sain tietoa laajemmin kuin alun perin osasin odottaa. Tutkittavien ääni on hyvin esillä ja tutkimustuloksissa näkyy työn kehittämisideoita jo teemoittelun muodossa. Tutkimus painottuu enemmän negatiivisten asioiden esille tuomiseen kuin positiivisten, mutta kehityshaasteet oli tarkoituskin nostaa ainakin keskustelun tasolle. Positiivinen palaute tulee yleensä suoraan asiakkaalta jo prosessin aikana. Palaute on kiitollisuutta ja kiitosta jo siitä, että ei ole tarvinnut jaksaa yksin kriisinsä keskeillä.

Tutkimuksen tehtävä ja tarkoitus oli selvittää entisten asiakkaiden kokemuksia turvakotiajasta. Tuon ajan läpikäyminen avointen haastatteluiden myötä, antoi tutkimukselleni pohjan tehdä erilaisia arveluja ja päätelmiä. Tulkitsen asiakkaan ääntä kriittisesti ja arvelen turvakodin ohjaajan perustehtävässä olevan kirkastamisen varaa. Turvakodin ohjaajat ovat keskeisemmässä asemassa asiakkaan prosessissa, koska he ovat ajallisesti läsnä eniten asiakkaan kriisissä.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että tarve tällaiselle tutkimukselle oli olemassa. Asiakkaiden esille tuomat asiat kertovat siitä, että akuutin kriisin läpikäymisessä on ollut tekijöitä, jotka ovat vaikeuttaneet tai jopa estäneet vaiheittain etenemistä. Niinpä tämän tutkimuksen punainen lanka on akuutti kriisi ja sen vaiheet. Kriisissä olevan ihmisen kohtaamisessa on muistettava koko ajan, mitä tapahtuu silloin, kun maailma

ympärillä hajoaa. Kun mikään entisenlainen ei enää päde ja ihminen on pakotettu katsomaan omaa elämäänsä erilaisesta näkökulmasta. Kriisin eri vaiheet korostuvat, ei aina niin selkeästi jokaisen kohdalla, mutta erottuvat kuitenkin. Eteenpäin meno on hidasta ja välillä askeleet kulkevat taaksepäin.

Turvakodin ohjaajien tehtävä on raskas ja vaativa, koska he ovat kuulijoina ja vastaanottajina myös niille epäkohtaamisille, joita naisella on hänen prosessinsa aikana liittyen myös turvakodin ulkopuolelle. Toisaalta tehtävä on kuin näköalapaikka, jossa on hyvät mahdollisuudet kehittää omaa työtään. Oman työn arvostaminen on ensiarvoisen tärkeää. Sosionomin koulutus ja perustehtävä on erilainen verrattuna sosiaalityöntekijän perustehtävään, eikä se ole missään tapauksessa vähempiarvoinen. Vaikka sosiaalinen pitääkin hoitaa kuntoon ja asiakkaan tilannetta kuuluu kartoittaa, olisi silti muistettava pitää kirkkaana mielessä se, missä vaiheessa asiakas on kriisissään. Sokkivaiheessa ihminen on hyvin herkkä ja kaikki aistit ovat äärimmäisen ylivirittyneet. Sanat, ilmeet ja eleet, jopa äänensävyt jäävät erityisesti mieleen ja negatiivisesti tulkituna näillä on vaikutusta prosessin etenemisen kannalta. Jos heti alussa saa kokemuksen epäkohtaamisesta, jatkossa kohtaamiseen ei enää suostukaan niin avoimesti. Erityisesti puolella olemisen teemassa näkyy naisten herkkyyys kriisin akuutissa vaiheessa. Akuutissa kriisissä olevan naisen kohtaamisessa on ensiarvoisen tärkeää, että nainen ja hänen kertomansa otetaan vakavasti, häntä uskotaan ja väkivallan käyttö tuomitaan. Sosiaalityöntekijöiden ja turvakodin ohjaajien olisi syytä myös suostua dialogiin yhteisten asiakkaidensa asioiden hoidossa. Se tukiverkko, joka asiakkaan ympärille saadaan koottua vaikeassa tilanteessa, olisi syytä olla turvan tuoja.

Tutkimusta tehdessäni mietin erityisesti kysymystä: Millä tavalla koulutukset ja työnohjaus olisivat kytköksissä toisiinsa siten, että ne palvelisivat lupaustensa mukaista ihmisenä kasvun kehitystä? Tutkimukseni tavoitteena on myös tuoda esille naisten palautteen kautta murunen siitä kehittymisen tarpeesta meille työntekijöille. Tutkimukseni on kriittisen arvioiva ja toivon sen vaikuttavan osaltaan keskustelujen lisäämiseen työn laadusta ja vaikuttavuudesta. Kriisityön tekeminen on vaativaa ja sen laadun arviointia olisi syytä kehittää. Prosessit vaikuttavat niin asiakkaissa kuin työntekijöissäkin, joten prosessikuvaukset olisivat myös yksi keino käydä läpi sitä, mikä meni hyvin ja missä olisi ollut parannettavaa. Tutkimuksessa esille tulleet kehittämisideat ovat toteutuskelpoisia, mutta vaativat suunnittelua, aikaa ja erillisen foorumin.

Tutkimuksen tekeminen oli riittävän haasteellista ja mielenkiintoista, motivaationi säilyi loppuun asti tasaisena. Pohdin alustavasti jo teoreettista viitekehystä ennen haastatteluja, mutta haastatteluiden jälkeen sekin selkeni kuin itsestään. Kolmen vuoden koulutuksen aikana olen pohdiskellut kohtaamisen käsitteen merkitystä, sen ymmärtämisen vaikeutta ja yksinkertaisuutta. Kriisityössä pienet kohtaamisen hetket jäävät elämään eivätkä unohdu, samoin jäävät myös epäkohtaamisen hetket, ikävä kyllä. Toivon, että tämän työni kautta pääsemme keskustelemaan epäkohtaamisista niiden nais-tarinoiden kautta, jotka haastatteluuni suostuivat. Voimme kysyä: Mikä on turvakodin perustehtävä? Mitä ihmisille tapahtuu heidän ollessaan turvassa?

Olen tyytyväinen siihen, että tutkimukseni on viety loppuun. Tämän tekeminen ei ollut vaikeaa eikä kovin raskastakaan. Aihe oli mielenkiintoinen ja kannatteli loppuun saakka. Aloitin työn tekemisen tarkalleen vuosi sitten kehittämällä tutkimuskysymykseni ensin. Sen jälkeen työ eteni tasaisesti siihen asti, kun aloitin litteroinnin. Kärsivällisyys oli koetuksella, mutta luotin prosessiin, ja aikaa oli riittävästi viettää kesälomaa ja irrottautua koko työstä. Sen jälkeen eteneminen tapahtui tavoitteellisesti. Työni lopputuloksessa olen tyytyväinen siihen, että haastattelujen kautta nousi esille turvakotityön kehityshaasteita. Tyytymätön olen siksi, että olisin halunnut tehdä laajemman tutkimuksen. Olisin halunnut myös ohjausta enemmän ja nyt koen, että itsenäisessä tekemisessä olen kyllä oppinut paljon, mutta itseni varaan jääminen näkyy mielestäni lopputuloksessa liikaa.

Jatkotutkimushaasteeksi nousi koulutusten ja työnohjauksen yhdistämisen siten, että turvakodin naiset saisivat entistä enemmän vastinetta tarpeisiinsa. Yhdistäisin enemmän alueen sosiaalityöntekijöiden ja turvakodin työntekijöiden yhteistyötä. Nyt, kun sosiaalipäivystys on irrottautumassa omaksi yksikökseen, turvakodin ja sosiaalipäivystyksen kehittävää dialogia olisi syytä silti käydä. Turvakodin ohjaajien perustehtävää olisi syytä kirkastaa edelleen siinä muutuskohdassa, jossa nyt olemme. Ohjaajien lähestymistapa suhteessa asiakkaaseen on arjen kohtaamisia. Kohtaaminen ei ole tekemistä vaan se on olemista.

Kiitokset tämän työn valmistumiseen saattelussa kuuluvat esimiehelleni Marjukka Taokselle, työkavereilleni ja erityisesti hankekoordinaattoreille Tuija Rämölle ja Sami Keski-Nisulalle. Syvän ja luottamuksellisen jakamisen ilmapiirissä sain jäsenellä havaintojani. Myös uusimmat lähdevinkit sain heidän avustuksellaan. Kiitos teille kärsi-

vällisyydestänne. Kiitokset myös työni ohjaajalle lehtori Tuija Suikkanen - Malinille. Kiitos opponentti Anna Maunolle kanssakulkemisesta ja rehellisestä jakamisesta. Eri-tyiskiitos ystävälleni Päivi Pihlajaniemelle, joka ei ehtinyt nähdä lopputulosta ja jonka kanssa asiakkaan kohtaamisen kaarisiltaa rakennettiin niin kauan. Kiitos kaikesta kuulolla olemisesta BÄIwiki ja kiitos merkittävästä opista, jonka annoit minulla runon myötä. Aale Tynnin runo Kaarisilta kuvaa kohtaamisen ulottuvuutta ja ihmisyyden syvintä olemusta koskettavasti.

Kaarisilta

Ja Jumala sanoi: "Toisille annan toiset askareet,
 vaan sinulta, lapseni, tahdon, että kaarisillan teet.
 Sillä kaikilla ihmisillä on niin ikävää päällä maan,
 ja kaarisillalle tulevat he ahdistuksessaan.
 Tee silta ylitse syvyyden, tee, kaarisilta tee,
 joka kunniaani loistaa ja valoa säteilee."

Minä sanoin: "He tulevat raskain saappain, multa-anturoin -
 miten sillan kyllin kantavan ja kirkkaan tehdä voin,
 sitä ettei tahraa eikä särje jalat kulkijain?"

Ja Jumala sanoi: "Verellä ja kyynelillä vain.
 Sinun sydämesi on lujempi kuin vuorimalmit maan -
 pane kappale silta-arkkuun, niin saat sillan kantamaan.
 Pane kappale niiden sydämistä, joita rakastat,
 he antavat kyllä anteeksi, jos sillan rakennat.
 Tee silta Jumalan kunniaksi, kaarisilta tee,
 joka syvyyden yli lakkaamatta valoa säteilee.
 Älä salpaa surua luotasi, kun kaarisiltaa teet:
 ei mikään kimalla kauniimmin kuin puhtaat kyyneleet."

Aale Tynni

LÄHTEET

Buber, M.1995.Minä ja sinä. Juva: WSOY.

Cullberg, J. 1989. Psyhykinen trauma. Kriisiteoriasta ja kriisipsykoterapiasta. 9. painos. A-klinikkasäätiön julkaisu n:o 5. Anson. Kotka.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6.painos. Jyväskylä: Vastapaino.

Freire, P. 2005. Sorrettujen pedagogiikka. Jyväskylä: Vastapaino.

Heikkinen, R – L & Laine, T.(toim.)1997. Hoitava kohtaaminen. Helsinki. Kirjayhtymä.

Heiskanen, T., Salonen, K. & Sassi, P.2007,Mielenterveyden ensiapukirja. Helsinki: SMS - tuotanto Oy.

Hellsten, T. 2009. Pysähdy - olet jo perillä. 12 oivalluksen polku. Helsinki: Minerva kustannus Oy.

Hirsjärvi, R. & Hurme, H. 2001.Tutkimushaastattelu.Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P.2008. Tutki ja kirjoita.13.–14.,osin uudistettu painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Juhila, K.2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Tampere: Vastapaino.

Junkkari, M. & Junkkari, L. 2006. Läsä ja lähellä. Seksuaalinen viisaus parisuhteessa. Keuruu: Otavan kirjapaino.

- Keski-Luopa, L.2007. Työnohjaus vai superviisaus. Työnohjausprosessin filosofisten ja kehityopsykologisten perusteiden tarkastelua. Oulu: Metanoia instituutti.
- Kurki, L.2002.Persoona ja yhteisö. Personalistinen sosiaalipedagogiikka. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.
- Laine, T. 2005. Turvakotityön käytännöt. Asiantuntijuus ja sukupuolen merkitykset. Helsinki: Yliopistopaino.
- Levine, P. 1997. Kun tiikeri herää. Trauma ja toipuminen. Traumaterapiakeskus 2008.
- Lindqvist, M. 2005. Suru on tie. 5. painos. Keuruu: Otava.
- Lindqvist, M.1995. Auttajan varjo.4.painos. Keuruu. Otava.
- Mattila, K-P. 2007. Arvostava kohtaaminen arjessa, auttamistyössä ja työyhteisössä. Juva: PS- Kustannus.
- Miller, A.1991. Murra vaikenemisen muuri. Juva: WSOY
- Nylund, D.1995. Kohtaaminen. Ystäväkirje 4.
- Nylund, D.1996. Terapia ja parantava kohtaaminen. Ystäväkirje 3.
- Oikarinen, M. 2008. Pelon ja toivon keinulaudalla. Pro gradu-tutkielma. Saatavissa: <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02866.pdf>. [viitattu09.09.2009]
- Paunonen – Ilmonen, M. 2001. Työnohjaus toiminnan laadunhallinnan varmistaja. 1. painos. Helsinki: WSOY.
- Perttu, S., Mononen-Mikkilä ,P., Rauhala, R .& Särkkälä, P. 2005. Päänavaus selviytymiseen. Väkivaltaa kokeneiden naisten käsikirja. Kolmas painos. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.
- Ruishalme, O. & Saaristo, L.2007. Elämä satuttaa. Kriisit ja niistä selviytyminen. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Saaranen - Kauppinen, A. & Puusniekka, A.(2008). KvaliMOTV. Avoin haastattelu. Saatavissa: www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_1.html [viitattu 29.7.2009].

Saari, S. 2001. Kuin salama kirkaalta taivaalta. Toinen painos. Keuruu. Otava.

Vuonnala, J. 2000. Entinen rakkaani - niin suuri, viisas ja väkevä. Pro gradu-tutkielma. Saatavissa: <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00035.pdf>. [viitattu 13.9.2009]

Välämäki, P. 2006.Lähellä ihmistä. Sielunhoidon opas. Hämeenlinna. Karisto Oy.

Hyvä asiakkaamme

15.09.2008

Opiskelen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja suuntaudun opinnoissani kasvatus- ja perhetyöhön. Olen tekemässä lopputyötä naisten kokemuksista turvakodissa. Lopputyöni tarkoitus on kehittää ja kehittyä turvakotityössämme.

Pyydän sinua osallistumaan tutkimushaastatteluun. Osallistumisesi haastatteluun on vapaaehtoista ja ehdottoman luottamuksellista. Henkilö- tai muita tietojasi en missään vaiheessa paljasta. Kertomasi asiat käsittelen nimettömänä ja luottamuksellisesti.

Jos haluat kertoa omat kokemuksesi, voit ilmaista halukkuutesi soittamalla minulle tai lähettämällä sähköpostia 30.11.2008 mennessä. Kerron mielelläni lisää lopputyöstäni ja voimme sopia sinulle sopivasta haastatteluajasta ja -paikasta.

Kiitos etukäteen.

Ystävällisesti

Opiskelija Tarja Anttila

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Puh.0407464909

Sähköposti: tarja.anttila@pp5.inet.fi

Tutkimuslupa-anomus 16.09.2008

LIITE 2

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Porvoon Turvakoti

Sairaalankuja 6

Marjukka Taos

45750 Sairaalanmäki

Auratie 10 A 1-3

Opiskelija Tarja Anttila

06150 Porvoo

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Opiskelen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa. Tavoitteeni on valmistua 2009 tutkintonimikkeellä sosionomi AMK.

Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen haastattelututkimus turvakodin naisille. Menetelmäni on avoin haastattelu. Ohjaava opettajani on lehtori Tuija Suikkanen-Malin.

Tavoitteena opinnäytetyössäni on haastattelujen avulla saada mahdollisia kehityshaasteita turvakotityölle. Tarkoituksena on haastattelujen avulla kerätä tietoa siitä kuinka turvakoti vastaa naisten tarpeisiin heidän prosessissaan.

Pyydän Porvoon kaupungin sosiaalilautakunnalta lupaa haastattelututkimuksen suorittamiseen. Säilytän tutkimusaineiston kaikkien vastaajien kannalta luottamuksellisena ja anonyyminä koko prosessin ajan. Tutkimuksen tulokset toimitan turvakodin käyttöön.

Annan mielelläni tietoa opinnäytetyöstäni tarvittaessa.

Ystävällisesti

Tarja Anttila

P.0407464909

tarja.anttila@pp5.inet.fi

